

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Т. САРЕТА

представено на 14 юли 2022 година¹

Дело C-392/21

ТJ

срещу

Inspectoratul General pentru Imigrări

(Преюдициално запитване, отправено от Curtea de Apel Cluj (Апелативен съд Клуж, Румъния)

„Преюдициално запитване — Социална политика — Опазване на здравето и безопасността на работниците — Член 9, параграф 3 от Директива 90/270/ЕИО — Работа с „екранно оборудване“ — Защита на очите и зрението на работниците — Понятие за специални коригиращи средства“

I. Въведение

1. Директива 90/270/ЕИО² (наричана по-нататък „Директивата за екранното оборудване“), приета през 1990 г., когато работата с екранно оборудване не е била толкова разпространена, определя някои изисквания за безопасни и здравословни условия на труд при работа с екранно оборудване. От съвременна гледна точка тази директива съдържа елементи, които може да изглеждат очевидни и дори носталгични, като например изключването на пишещите машини от обхвата ѝ³. Директивата за екранното оборудване обаче включва и елементи, които имат много по-голям отзвук във време на повсеместна работа с екранно оборудване. Такъв е например случаят с правата, произтичащи от член 9, параграф 3 от тази директива, във връзка с правото на работника на „специални коригиращи средства“ за работа пред компютърни екрани.

2. Именно това право е предмет на разглеждане по настоящото дело. След посещение при лекар специалист жалбоподателят, чието зрение се е влошило, си купува нови диоптрични очила. Работодателят му отказва да покрие разходите за тях. Така се стига до спор пред запитващата юрисдикция, Curtea de Apel Cluj (Апелативен съд Клуж, Румъния).

¹ Език на оригиналния текст: английски.

² Директива на Съвета от 29 май 1990 година относно минималните изисквания за безопасни и здравословни условия на труд при работа с екранно оборудване (пета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО) (ОВ L 156, 1990 г.; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 130 и поправка в ОВ L 109, 2019 г., стр. 29).

³ Член 1, параграф 3 от Директивата за екранното оборудване.

3. Тази юрисдикция иска да се установи по-специално дали изразът „специални коригиращи средства“, използван в член 9, параграф 3 от Директивата за екранното оборудване, обхваща и диоптричните очила.

4. Макар на пръв поглед да не е от особена важност, тълкуването, което Съдът следва да даде на този термин, ще има по-широки последици — не само за здравето на жалбоподателя, но и за предвидената в националното право система за защита на всички работници, които са принудени да работят пред компютърни екрани.

II. Правна уредба

5. Член 9 от Директивата за екранното оборудване, озаглавен „Защита на очите и зрението на работниците“, предвижда:

„1. Работниците имат право на подходящи прегледи на очите и зрението, които се извършват от лице с необходимата квалификация:

- преди започване на работа с екран,
- след това периодично, и
- при настъпването на проблеми със зрението, които могат да се дължат на работа с екран.

2. Работниците имат право на офталмологичен преглед, ако резултатите от посочения в параграф 1 преглед показват такава необходимост.

3. Ако резултатите от посочения в параграф 1 преглед или посочения в параграф 2 преглед показват, че е необходимо, и ако не могат да се използват нормални средства за коригиране, на работниците се осигуряват специални коригиращи средства, които са подходящи за съответната работа.

4. Предприетите мерки съгласно настоящия член при никакви обстоятелства не водят до допълнителни финансови разходи за работниците.

5. Защитата на очите и зрението на работниците може да се осигурява като част от национална система за здравеопазване“.

III. Фактите по главното производство и преюдициалните въпроси

6. Жалбоподателят в главното производство е нает на работа от румънския Главен инспекторат по имиграция (наричан по-нататък „Инспекторатът“). Предвид функциите си, той е длъжен да извършва работа пред екранно оборудване. Жалбоподателят твърди, че тази работа, в съчетание с други рискови фактори, е довела до значително влошаване на зрението му, което е наложило, по препоръка на лекаря специалист, да се сменят диоптричните му очила.

7. Жалбоподателят посочва, че румънската национална система за здравеопазване не може да възстанови сумата от 2629 румънски леи (RON) (около 543 EUR към деня на подаване на жалбата), равняваща се на стойността на специалното коригиращо средство на зрението и

на фискалните бонове за разходите за очила, лещи, рамки и труд. Жалбоподателят подава искане за възстановяване на тази сума до Инспектората, неговия работодател, което е отхвърлено.

8. Впоследствие, на 19 юни 2020 г. жалбоподателят подава иск пред Tribunalul Cluj (Окръжен съд Клуж, Румъния) срещу своя работодател, като моли съда да го осъди да му заплати исканата сума. Съдът отхвърля искането с мотива, че законовите изисквания за такова възстановяване не са налице. Съответният закон, с който се транспонира Директивата за екранното оборудване⁴, не давал право на възстановяване на разходите за специални коригиращи средства, а само право да се получат такива средства, ако използването им е необходимо.

9. Жалбоподателят обжалва това решение пред Curtea de Apel Cluj (Апелативен съд Клуж), запитващата юрисдикция по настоящото дело.

10. Тази юрисдикция счита, че е необходимо тълкуване на понятието „специални коригиращи средства“ по смисъла на член 9 от Директивата за екранното оборудване, поради липсата на определение за това понятие в директивата. Освен това според нея терминът трябва да се тълкува в смисъл, че включва и диоптричните очила, доколкото такива са необходими на работниците, чието зрение е увредено вследствие на условията им на труд. Запитващата юрисдикция също така има съмнения по въпроса дали посочените в член 9 от Директивата за екранното оборудване „специални коригиращи средства“ са такива, които се използват само на работното място, или могат да се използват и извън работното място.

11. При тези обстоятелства Curtea de Apel Cluj (Апелативен съд Клуж) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1. Трябва ли изразът „специални коригиращи средства“, посочен в член 9 от [Директивата за екранното оборудване], да се тълкува в смисъл, че не може да обхваща диоптричните очила?
2. Следва ли под израза „специални коригиращи средства“, посочен в член 9 от [Директивата за екранното оборудване], да се разбира единствено средство, което се използва само на работното място и/или при изпълнение на работните задължения?
3. Обхваща ли задължението за предоставяне на специално коригиращо средство, предвидено в член 9 от [Директивата за екранното оборудване], само закупуване на средството от работодателя или може да се тълкува разширително, тоест да включва и хипотезата, при която работодателят поема необходимите разходи, направени от работника, за да се снабди със средството?
4. Съвместимо ли е с член 9 от [Директивата за екранното оборудване] покриването на тези разходи от работодателя под формата на общо увеличение на заплатата, изплащано постоянно под формата на „увеличение във връзка с тежки условия на труд“?“.

⁴ Националният съд се позовава на член 14 от Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006, privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare (Правителствено постановление № 1028/2006 за определяне на минималните изисквания за безопасни и здравословни условия на труд при работа с екранно оборудване).

12. Писмени становища пред Съда представят Инспекторатът, италианското и румънското правителство, както и Европейската комисия. Не е поискано провеждане на съдебно заседание и такова не е проведено.

IV. Анализ

13. Съдът поиска заключението ми да се съсредоточи само върху първия въпрос на запитващата юрисдикция. С този въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали понятието „специални коригиращи средства“, използвано в член 9 от Директивата за екранното оборудване, трябва да се тълкува в смисъл, че изключва диоптричните очила.

14. За да отговоря на този въпрос, ще подходя по следния начин. На първо място, ще изложа някои предварителни бележки във връзка с контекста, в който се вписва Директивата за екранното оборудване и който следователно оказва влияние върху нейното тълкуване (А). На второ място, ще предложа тълкуване на понятието „специални коригиращи средства“, за да отговоря на въпроса дали този израз включва диоптрични очила и от какъв вид (Б).

A. Предварителни бележки

15. Директивата за екранното оборудване е една от двадесетте⁵ „дъщерни директиви“⁶, основани на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО⁷ (наричана по-нататък „Рамковата директива“).

16. Също както майката формира възгледите на детето си за живота, основната цел на Рамковата директива се въплъщава в Директивата за екранното оборудване, включително в специфичната област на работа с екранно оборудване⁸. Затова е необходимо кратко представяне на Рамковата директива.

⁵ Европейската агенция за безопасност и здраве при работа предоставя изчерпателен списък на тези директиви. Вж. https://oshwiki.eu/wiki/General_principles_of_EU_OSH_legislation.

⁶ Относно статута на Рамковата директива като „рамка“ вж. решение от 12 ноември 1996 г., Обединено кралство/Съвет (C-84/94, EU:C:1996:431, т. 65), заключение на генералния адвокат Léger по дело Обединено кралство/Съвет (C-84/94, EU:C:1996:93, т. 65 и съответната бележка под линия 28), заключение на генералния адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело Комисия/Германия (C-103/01, EU:C:2002:738, т. 31) и заключението на генералния адвокат Saugmandsgaard Øe по дело Ministrstvo za obrambo (C-742/19, EU:C:2021:77, т. 25). Вж. още *Bercusson*, В. *European Labour Law*, 2 ed, CUP, Cambridge, 2009, p. 58; и *Barnard*, С. *EU Employment Law*, 4. ed, OUP, Oxford, 2012, p. 511.

⁷ Директива на Съвета от 12 юни 1989 година за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място (ОВ L 183, 1989 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 88).

⁸ Вж. по-специално четвърто съображение от Директивата за екранното оборудване („спазването на минималните изисквания за осигуряване на по-добра безопасност на работните места с екрани е от съществено значение за гарантиране на безопасността и здравето на работниците“) и член 1 от същата (определяща минимални изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при работа с екранно оборудване). Вж. още решение от 6 юли 2000 г., Dietrich (C-11/99, EU:C:2000:368, т. 36) (спазването на минималните изисквания за осигуряване на по-добра безопасност на работните места с екрани е от съществено значение за гарантиране на безопасността и здравето на работниците).

17. Рамковата директива е приета въз основа на член 118а от Договора за ЕИО (понастоящем член 153 ДФЕС), който е правното основание на мерките в областта на социалната политика⁹. Съдът е приел, че тази разпоредба предоставя на ЕС широки правомощия за приемане на мерки за защита на здравето и безопасността на работниците¹⁰.

18. С влизането в сила на Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) здравето и безопасността на работниците се утвърждават като основно право, признато от правния ред на Съюза. Член 31, параграф 1 от нея предвижда, че „[в]секи работник има право на условия на труд, които опазват неговото здраве и сигурност и зачитат достойнството му“. Интересно е да се отбележи, че според разясненията относно Хартата член 31, параграф 1 се основава на Рамковата директива¹¹. Следователно може да се направи извод, че от момента на приемането си тази директива е израз на основно право, което само е кодифицирано в Хартата.

19. В съответствие с гореизложеното Съдът потвърждава, че приложното поле и разпоредбите на Рамковата директива налагат разширително тълкуване¹². Същевременно трябва да се ограничат евентуалните изключения от приложното ѝ поле или от приложното поле на други директиви, насочени към опазване на здравето и безопасността на работниците¹³.

⁹ Вж. в това отношение заключението на генералния адвокат Pitruzzella по дело *Academia de Studii Economice din București* (C-585/19, EU:C:2020:899, т. 27) (подобряване опазването на здравето и безопасността на работното място чрез определяне на минимални изисквания е ключов елемент в структурата на европейското социално право).

¹⁰ Вж. решение от 12 ноември 1996 г., *Обединено кралство/Съвет* (C-84/94, EU:C:1996:431, т. 15), в което Съдът постановява, че понятията в член 118а ЕИО, и по-специално изразът „в частност“ на работната среда“, подкрепят широкото тълкуване на правомощията, които член 118а [ЕИО] предоставя на Съвета [на Европейския съюз] за закрилата на здравето и безопасността на работниците“ [неофициален превод]. Вж. още заключението на генералния адвокат Léger по дело *Обединено кралство/Съвет* (C-84/94, EU:C:1996:93, т. 39—62), където се твърди, че произходът на понятията, съдържащи се в този член на Договора, както и търсеното чрез използвания в тези понятия език високо ниво на защита на работниците, обосновава широко тълкуване на приложното поле на член 118а ЕИО.

¹¹ Разясненията по член 31, параграф 1 от Хартата гласят следното: „Параграф 1 от настоящия член се основава на Директива 89/391/ЕИО за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място“.

¹² Вж. в този смисъл решения от 3 октомври 2000 г., *Simar* (C-303/98, EU:C:2000:528, т. 34), и от 5 октомври 2004 г., *Pfeiffer и др.* (C-397/01—C-403/01, EU:C:2004:584, т. 52), заключение на генералния адвокат Geelhoed по дело *Комисия/Германия* (C-5/00, EU:C:2001:365, т. 47 и 48).

¹³ Като по този начин се ограничават професиите, които могат да се считат за „специфични дейности на обществени служби, като например въоръжените сили и полицията или някои специфични дейности на службите на гражданска защита“ по смисъла на член 2, параграф 2 от Рамковата директива. Вж. в този смисъл решения от 5 октомври 2004 г., *Pfeiffer и др.* (C-397/01—C-403/01, EU:C:2004:584, т. 54), от 20 ноември 2018 г., *Sindicatul Familia Constanța и др.* (C-147/17, EU:C:2018:926, т. 53), и от 15 юли 2021 г., *Ministrstvo za obrambo* (C-742/19, EU:C:2021:597, т. 55 и 56).

20. Доколкото Рамковата директива има ясната цел да насърчи подобряването на здравословните и безопасни условия на труд¹⁴, тази цел се постига посредством два вида мерки в рамките на „дъщерните директиви“: мерки за предотвратяване на рисковете от опасна за здравето на работниците работна среда¹⁵, както и мерки, които целят коригиране на условията за безопасен и здравословен труд за определени групи работници¹⁶.

21. Именно в светлината на тази обща цел, едновременно за поправка и предотвратяване на ситуации, свързани със здравето и безопасността на работниците¹⁷, следва да се тълкува член 9 от Директивата за екранното оборудване¹⁸.

Б. Тълкуване на понятието „специални коригиращи средства“

22. Целите на Директивата за екранното оборудване, разглеждани в контекста на законодателната рамка, от която са част, отчитат необходимостта от защита на здравето и безопасността на работниците чрез установяване и отстраняване на проблеми със зрението.

23. Член 9 от Директивата трансформира тази обща защитна цел в права за работника. Тези права включват право на диагностични прегледи, както и на специални коригиращи средства при необходимост от използването на такива.

24. Следователно член 9, параграф 1 най-напред уточнява, че работниците, които използват екранно оборудване, имат право на прегледи на очите и зрението преди започване и по време на работа с екран¹⁹. Член 9, параграф 2 на следващо място предоставя на работниците право на медицински преглед от офталмолог, ако е необходимо. Член 9, параграф 3 предвижда, че ако резултатите от всеки от тези прегледи показват, че е необходимо, и ако не могат да се използват нормални средства за коригиране, работниците имат право да получат безплатно специални коригиращи средства²⁰.

¹⁴ Вж. член 1 от нея. Вж. още *Klindt*, Т., Т. Schucht. Art. 1 Ziel der Richtlinie — In: *Franzen*, М., I. Gallner et H. Oetker. Kommentar zum europäischen Arbeitsrecht, 4. ed, С. Н. Beck, Munich, 2022, р. 410, § 1 с допълнителните препратки; авторите считат Директивата за „основоположник“ на правото на Съюза в областта на безопасните и здравословни условия на труд.

¹⁵ Вж. например Директива 90/269/ЕИО на Съвета от 29 май 1990 година относно минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при ръчна обработка на товари, когато съществува опасност конкретно от нараняване на гърба на работниците (четвърта специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО) (ОВ L 156, 1990 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 125); и Директива 98/24/ЕО на Съвета от 7 април 1998 година за опазване на здравето и безопасността на работниците от рискове, свързани с химични агенти на работното място (четиринадесета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО) (ОВ L 131, 1998 г., стр. 11; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 47).

¹⁶ Вж. например Директива 92/85/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година за въвеждане на мерки за насърчване подобряването на безопасността и здравето по време на работа на бременни работнички и на работнички родилки или кърмачки (Десета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО) (ОВ L 348, 1992 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 3, стр. 3).

¹⁷ Вж. Рамковата директива, член 1, параграф 2, членове 6 и 7 и съображения 10 (относно необходимостта от въвеждане на превантивни мерки) и 11 (относно необходимостта от намаляване или отстраняване на рисковете за безопасността и здравето на работниците). Вж. още решение от 22 май 2003 г., Комисия/Нидерландия (C-441/01, EU:C:2003:308, т. 38), което уточнява тези цели и допълва, че законодателят на Съюза е предвидил няколко подходящи средства за улесняване на тяхното постигане.

¹⁸ Вж. в това отношение Решение от 6 юли 2000 г., *Dietrich* (C-11/99, EU:C:2000:368, т. 37 и 38), в което Съдът обяснява, че тълкуването на приложното поле на Директивата за екранното оборудване съгласно член 2, буква а) от посочената директива „стеснително, изключвайки от обхвата ѝ екраните, на които се показват филмови записи, би довело до лишаването на значителен брой работници от защитата, предоставена с тази директива“, и би „накърнило сериозно полезното действие на директивата“.

¹⁹ В този смисъл представлява израз на превантивния и основан на риска подход по отношение на здравето и безопасността на работниците, възприет в член 6 от Рамковата директива.

²⁰ Заключение на генералния адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело Комисия/Италия (C-455/00, EU:C:2002:211, т. 18).

25. С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали понятието „специално коригиращо средство“ обхваща и диоптричните очила.

26. Като начало, известна светлина може да внесе законодателната история на Директивата за екранното оборудване. Както изтъква Комисията в писменото си становище, въпреки че в първоначалното предложение за тази директива е използван терминът „очила“, в крайна сметка той е заменен с по-широкото понятие „коригиращи средства“²¹. Следователно този термин включва не само очилата, но вероятно и други видове средства, които могат да отстранят проблеми със зрението или да предотвратят увреждане на зрението (като например екранни филтри за синя светлина).

27. Следователно, макар Директивата за екранното оборудване да прави разграничение между „нормални“ и „специални“ „коригиращи средства“, и двата термина включват очила. Не е определено обаче какво следва да се разбира под „специално“ коригиращо средство, или просто казано, какво са „специалните“ очила, поради което е необходимо тълкуване. Това тълкуване ще разгледам в следващото изложение.

28. Разграничението между „нормални“ и „специални“ коригиращи средства, както и структурата на член 9, която допуска осигуряването на „специални“ коригиращи средства само когато необходимостта от тях е била установена при прегледите по параграфи 1 и 2, когато „нормалните“ средства за коригиране не са подходящият отговор за тази необходимост, ясно очертават критериите за преценката на това какви очила могат да бъдат включени в термина „специални“ коригиращи средства.

29. Тези критерии са, първо, да не могат да се използват „нормални“ коригиращи средства и второ, „специалните“ коригиращи средства да са „подходящи за съответната работа“.

30. По отношение на първия критерий, тълкуването а *contrario* на текста на член 9, параграф 3 от Директивата за екранното оборудване би означавало, че „нормалните“ коригиращи средства са тези, които се използват в ежедневието извън работното място и нямат специфична връзка с работата с екранно оборудване. При такова тълкуване например рутинната годишна подмяна на очни лещи при лице, което вече носи очила и от детството си е с късогледство, попада в категорията „нормални коригиращи средства“.

31. Вторият елемент от първия критерий — да „не могат да се използват“ нормални средства за коригиране — установява, че за да се определи едно средство като „специално коригиращо средство“, то трябва да осигурява по-добра корекция от тази, която нормално коригиращо средство предоставя в ежедневието, като най-вероятно е насочено към отстраняване на проблеми със зрението, които възпрепятстват съответната работа. Следователно лещите, предписани от лекар или оптометрист, които имат за цел да коригират общи очни проблеми или проблеми със зрението, но които са подходящи и за работа с екранно оборудване, без да са предписани с оглед на тази работа, могат да се квалифицират като „нормално коригиращо средство“. Обратно, т.нар. „компютърни очила“, предписани специално за работа пред екран, ще се квалифицират като „специално коригиращо средство“²².

²¹ Вж. член 9 от Предложението за директива на Съвета относно минималните изисквания за безопасни и здравословни условия при работа с оборудване с видеодисплеи (СОМ(88) 77 окончателен) (ОВ С 113, 1988 г., стр. 7).

²² Някои проучвания показват, че различните работни разстояния при използването на различни цифрови устройства могат да обосноват предписването на компютърни очила с прогресивни лещи за коригиране на пресбиопия вместо по-обща корекция на диоптрите. Вж. например *Sheppard, A. et J. Wolffsohn. Digital eye strain: prevalence, measurement and amelioration. BMJ Open Ophthalmology, vol. 3(1), BMJ, 2018, p. 6* и цитираните там проучвания.

32. Вторият критерий — изискването да „са подходящи за съответната работа“, който се съдържа в член 9, параграф 3 от Директивата за екранното оборудване и непосредствено следва израза „специални коригиращи средства“, явно предполага, че след проведени прегледи по член 9, параграфи 1 и 2 от посочената директива се налага предписване на „специално коригиращо средство“ за корекция на установените проблеми със зрението. Корекцията е необходима или за да се направи възможно започването или продължаването на работа пред екрани, или за да се предотвратят допълнителни увреждания на зрението. С други думи, специалните коригиращи средства са оправдани именно защото позволяват на лицето да работи с екран. Ако лицето не работи с екран, биха били подходящи други очила.

33. За възникването на правото на специално коригиращо средство не е необходимо, както твърди ответникът в главното производство, да е невъзможно извършването на работа с екранно оборудване без такива очила. Подобно тълкуване би било в противоречие едновременно с превантивната и с корективната цел на законодателството в областта на здравословните и безопасни условия на труд.

34. Освен това би било в противоречие с тези цели и с разширителното тълкуване, което Съдът прилага по отношение на законодателството относно безопасността и здравето при работа²³, да се настоява, че правото на специално коригиращо средство възниква само ако увреждането на зрението е причинено от работа с екран.

35. Подобна причинно-следствена връзка на пръв поглед изглежда се предполага в точка 28 от решение от 24 октомври 2002 г., Комисия/Италия (C-455/00, EU:C:2002:612). В него Съдът отбелязва, че „специалните коригиращи средства“, предвидени в член 9, параграф 3 от Директивата за екранното оборудване, „следва да коригират съществуващо увреждане“. Тази точка от решението обаче не може да се разглежда извън контекста на посоченото дело. Съдебното решение е постановено в производство за установяване на неизпълнение на задължения, образувано от Комисията срещу Италианската република за неправилно прилагане на член 9 от Директивата за екранното оборудване. Въпросното решение се отнася по-специално до твърдението, че Италианската република не е транспонирала точно условията, определени в член 9, параграф 3 от Директивата за екранното оборудване, при които работодателите трябва да предоставят специални коригиращи средства.

36. В точка 28 Съдът отговаря на довода на италианското правителство, че разпоредбите на италианското право, с които се транспонира член 9 от Директивата за екранното оборудване, трябвало да се тълкуват във връзка с разпоредбите на националния закон относно личните предпазни средства (ЛПС), в които се уточняват условията, при които работодателят трябва да доставя ЛПС. Използването на термина „увреждане“ изглежда произтича от сравнението, направено от Съда в този параграф, между специалните коригиращи средства и ЛПС и увреждането, което последните целят да предотвратят. Този анализ се подкрепя от точка 29 от това решение, в която Съдът отново подчертава разликата между специалните коригиращи средства и ЛПС и рисковете, които последните имат за цел да предотвратят²⁴, за да отхвърли смесването на двете понятия, направено от италианското правителство. Следователно точка 28 от посоченото съдебно решение трябва да се разглежда в тази перспектива.

²³ Вж. точки 17, 19 и 20 от настоящото заключение.

²⁴ „Личните предпазни средства, които се посочват в [разпоредбата на италианския закон], отново са само средства за предотвратяване на риска“.

37. Дори във въпросното решение Съдът да въвежда понятието „увреждане“ (термин, който не се използва в самата Директива за екранното оборудване), той не уточнява, че увреждането трябва да е причинено от работата с екранно оборудване. Напротив, Съдът посочва общо, че такива коригиращи средства трябва да коригират „съществуващо“ увреждане. Действително, съществуването на проблеми със зрението (изразът, използван в Директивата за екранното оборудване) е условие за възникването на правото на специално коригиращо средство, било за да се даде възможност за работа пред екрана, или за да се предотвратят нови увреждания на зрението. Не е задължително обаче причината за проблемите със зрението да е работата пред екран.

38. Самата структура на член 9 също подсказва, че не е нужно проблемите със зрението да се дължат на работа пред екран, за да възникне правото на специално коригиращо средство. Макар член 9, параграф 1, трето тире от тази директива да посочва конкретно, че появата на проблеми със зрението, които могат да се дължат на работа с екран, е основание за започването на процедурата за офталмологичен преглед и може в крайна сметка да доведе до осигуряване на специално коригиращо средство съгласно член 9, параграф 3 от посочената директива, същата процедура може да започне и преди началото на работа с екран или след това периодично, по силата съответно на член 9, параграф 1, първо и второ тире от Директивата за екранното оборудване²⁵.

39. Нито едно от тези тирета не предполага причинно-следствена връзка между евентуалните проблеми със зрението и работата с екран. При все това и трите тирета на член 9, параграф 1 от Директивата за екранното оборудване могат да доведат до предоставянето специални коригиращи средства по член 9, параграф 3 от тази директива, при условие че може да се установи връзка със „съответната работа“ съгласно същия член.

40. Като се вземат предвид посочените по-горе два критерия, в настоящия случай попадат ли получените от жалбоподателя очила в обхвата на „задължението по член 9, параграф 3“ на ответника?

41. По този въпрос в крайна сметка трябва да се произнесе националната юрисдикция, но според мен отговорът би трябвало да е утвърдителен.

42. Първо, запитващата юрисдикция отбелязва, че жалбоподателят в главното производство действително е поискал консултация с лекар специалист поради значителното влошаване на зрението му. Това явно отговаря на алтернативните условия, предвидени в член 9, параграфи 1 и 2 от Директивата за екранното оборудване. Второ, препоръката, получена при тази консултация, е била за смяна на очилата на жалбоподателя. Трето, такава смяна на очилата предполага, че наличните очила, използвани от жалбоподателя в главното производство, вече не са подходящи за коригиране на зрението му, особено предвид неговата хиперметропия и пресбиопия, според необходимото за работа с екранно оборудване.

²⁵ Както отбелязва Комисията в отговора си на писмения въпрос по настоящото дело, използването на условен език в член 9, параграф 1, трето тире от Директивата за екранното оборудване („които могат да се дължат“) също предполага, че проблемите със зрението, дължащи се на работа с екранно оборудване, могат да бъдат една от причините, поради които следва да се предоставят специални коригиращи средства, но не трябва непременно да са единствената причина.

43. С оглед на гореизложеното, логиката на задължението, съдържащо се в член 9, параграф 3 от Директивата за екранното оборудване, е приложима: ответникът следва да осигури на жалбоподателя очила, които да коригират влошеното му зрение и да му позволят да продължи да работи с екранно оборудване.

V. Заключение

44. Предвид гореизложените съображения предлагам Съдът да отговори на първия преюдициален въпрос на *Curtea de Apel Cluj* (Апелативен съд Клуж, Румъния) по следния начин:

„Изразът „специални коригиращи средства“, използван в член 9 от Директива 90/270/ЕИО на Съвета от 29 май 1990 година относно минималните изисквания за безопасни и здравословни условия на труд при работа с екранно оборудване (пета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО), трябва да се тълкува в смисъл, че включва диоптрични очила, при условие че тези очила са предназначени за коригиране на специфични проблеми със зрението с цел извършване на работа с екранно оборудване“.

Запитващата юрисдикция следва да провери дали в разглеждания случай очилата отговарят на тези изисквания.